

Izhaja vsak delavnik popoldne

CENE PO POŠTI:

za celo leto K 144—  
za pol leta K 72—

## NOVIČAS

Uredništvo in upravnništvo v Kopitarjevi ulici Štev. 6 — Telefon uredništva Štev. 50 — Telefon upravnništva Štev. 328 —

CENE PO POŠTI:

za četrti leta K 36—  
za en mesec K 12—

V UPRAVI STANE MESEČNO K 10—

DELAVSKI LIST

POSAMEZNA ŠTEVILKA 80 VIN

## Igra z ljudskimi interesi.

Kamorkoli se ozremo po svetu, povsod vidimo, da si je po državah pridržala politiko razna visoka gospoda kakor nekak svoj privilegij, kakor nekako »črno umetnost«, v katero navadni ljudje ne morejo in ne smejo imeti nobenega vpogleda. Politika se dela za nedostopnimi vratmi dvorov in ministrskih kabinetov. Do teh vrat in onstran njih ne seže ob navadnih razmerah niti sapica vpliva širokih delavnih množic, sem najdejo odprto pot zlate niti »srečnih posedujočih« — aristokracije in plutokracije krvnega in denarnega takomenovanega »plemstva«. Tu se odloča o miru in vojni, o političnih in trgovinskih zvezah z zunanjimi državami, o podpori ali pobujanju tega ali onega prizadevanja kakih držav, tu se imenujejo diplomati in drugi zastopniki države v tujini in jim dajejo smernice za njihovo delo; tu se imenujejo nove vlade, tu se odločajo smeri notranje politike. Vse brez ljudstva!

In vendar: za čigavo kožo gre koncem koncev v politiki tako zunanji kakor notranji? Za kožo tistega, ki dela, kajti edino-le delo drži vse pokoncu in brez rok in uma širokih delavnih slojev, brez njegovega drobnega imetja bi bila vsaka naša pretkana politika hitro na koncu s svojo modrostjo, kakor praznemu mlinu noben veter ne pomaga. Politika je torej igra, za katero plačuje vložke vsikdar in vselej ljudstvo. To je igra za tuj denar, igra za ljudske interese, ki se do malih izjem vselej izprejzre v igro z ljudskimi interesi. Od tod to, da se narodi in države ne morejo sporazumeti med seboj, da je vedno med njimi vse polno spornih vprašanj in da se rešitev umetno zavlačuje; zato so večinoma na vladi možje, ki jih široko ljudstvo ne pozna ali pa jih sovraži; zato ostaja povsodi neomajno razmerje: tu bogastvo ob brezdelju, tam revščina ob trdem delu. Zato ni miru in blagoslova.

Zgled za to nam je danes posebno naša država. Vso politiko imajo v rokah ljudje, katerim volja ljudstva ne pomenja ničesar. Sami so zamislili namene in cilje države, kakor se je zdelo njim prav, sami tirajo državo in državljane za temi cilji, ne da bi vprašali, če so državlani s tem zadovoljni ali ne. Pa vendar je koncem koncev vse odvisno od tega, da so državljani, da so ljudske množice s čim zadovoljne. Našim sedanjim državnikom to ne uide biti docela neznano, saj se ima sama naša nova država za svoj obstoj zahvaliti nezadovoljnosti ljudskih mas s prejšnjim tajnim državnim režimom. Še več: Da se Karlov puč tako hitro in brez krvavih žrtev ponesrečil, se imamo zopet zahvaliti nezadovoljnosti, nasprotnosti mažarskih malih posestnikov in delavstva proti obnovitvi reakcionarnega habsburškega režima. O tem ni danes nobenega dvoma. Istotako je gotovo, da bi bil zapletljaj resnejši in dolgotrajnejši, ako ne bi bilo delavno ljudstvo v sosednji Avstriji tako odločno dalo razumeti, da ne bo mirno trpele upostave takega režima. Na vsak način smo danes v političnem razvoju tako daleč, da vsak lahko ve, da je ljudska volja činitelj, s katerim mora računati vsak državnik, ki v politiki noče igrati hazardne igre.

Prav zadnji čas je, da se merodajni državni činitelji v Jugoslaviji tega zavedo in krenejo v drugo smer. Kajti da njihova znanja in notranja politika ne odgovarja ljudski volji, to jim zagotavljamo. O tem jim glasno govore mnoga jasna znamenja. Naj jih ne prezre!

Ljudstvo je dobro, ljudstvo hoče to državo. Toda ono v svoji dozorelosti noče biti le objekt v tej državi, s katerim bi brez njegove volje ali celo proti njej razpolagali maloštevilni privilegiranci. Ljudstvo ve, da s svojo krvjo, s svojim delom in imetjem vzdržava to državo, zato pa hoče imeti v njej tudi besedo, hoče, da državna politika na znotraj in zunaj vodi račun o njegovih interesih; o njegovi dobrobiti, ne pa zgolj o interesih posedujočih privilegirancev. Svoje interese pa ljudstvo samo najbolje pozna, zato naj se dela politika tam, kjer odmeva ljudski glas, ljudska volja: v parlamentu.

Svetujemo iskreno našim državnikom, v kolikor jih vodi še količkaj dobra vera za blagor države: Izpreobrnite se k parlamentu!

## Kronski svet danes določi, kdaj priseže kralj.

Belgrad, 2. nov. (Izvirno.) V včerajšnji seji ministrskega sveta se je tudi razpravljalo o sklicanju narodne skupščine k seji, na kateri bo kralj Aleksander prisegel na

ustavo. Kdaj naj se skliče, bo odločil kronski svet, ki se je sestel danes ob 10 uri popoldne.

## Ministrski svet pod predsedstvom Pašića.

**Naše zahteve glede Mažarske reducirane. — Velika ententa proti Karlu, ne pa proti vsem Habsburžanom. — Ententa v albanskem vprašanju nam naklonjena.**

Belgrad, 2. nov. (Izv.) Z ozirom na to velike antante je imel ministrski svet včeraj popoldan sejo, da zavzame stališče. Na tej seji so bile naše zahteve znatno reducirane, vendar še ne definitivno. Iz verodostojnega vira se doznava, da velika antanta v glavnih vprašanjih soglašja z malo. Glasom teh vesti stoji velika antanta na stališču, da se mora razkralj Karel ne samo izgnati iz Mažarske, temveč tudi odpovedati vsem pravicam na mažarsko krono. Karel naj bi bil s svojo rodbino interniran na otoku Madeiri, če Portugalska dovoli. Zanimivo je, da se ta nota omejuje samo na Karla, ne omenja pa drugih Habsburžanov, iz česar sklepajo, da velika antanta ne bi imela ničesar proti etmu, da zasede mažarski prestol kak drug Habsburžan. Razorožitev Mažarske se mora v najkrajšem času izvesti, in sicer pod kon-

trolu posebnih komisij, v katerih bi bila zastopana tudi mala antanta. Glede povratne stroškov mobilizacije se zdi, da bo naša vlada popustila, če Mažarska v roku od 8 dni izpolni vse zahteve. Definitivno pa bo o tem sklepal kronski svet.

Belgrad, 2. nov. (Izv.) Na včerajšnji seji ministrskega sveta, ki je trajala od 4. do 7. ure zvečer, je minister Trifković najprej referiral o položaju, nakar je Pašić poročal o svojem delovanju v Parizu. Glede albanskega vprašanja je izjavil, da se stvar obrača nam v korist in da nam gre velika antanta na roko. Razpravljajoč glede Mažarske, se je sklenilo, da ima Mažarska v roku 8 dni sklicati parlament in odreči Karlu vse pravice do mažarske krone. Če etga ne bi storila, bo naša vlada storila vse korake, da to svojo zahtevo uveljavi.

## Karl in Zita na angleški ladiji.

## Na potu v ujetništvo.

Budimpešta, 1. nov. Mažarski dopisni urad javlja: Angleški poslanik Hohler je danes dopoldne naznanil zunanjemu ministru grofu Banffyju, da sta po sporočilu poveljnika donavskega brodovja v Baji kralj Karl in kraljica Zita na krovu angleškega monitorja na poti proti spodnji Donavi.

Budimpešta, 1. nov. Listi poročajo, da se je peljal posebni vlak, ki je imel nalogo odpeljati bivšega kralja Karla na angleško topniško ladjo, danes ob petih zjutraj mimo Bataszeka, kjer je kralj vstopil. Pred vlakom, v katerem se je peljal kralj, je vozil drug vlak poln vojaštva, za kraljevim vlakom pa še en vojaški vlak. Vlaki so se ustavili na donavskem mostu med Bataszekom in Bajo, nakar je stopil kralj v voz,

ki ga je pripeljal k angleški ladji. Vsa okolica je bila močno zastražena.

London, 1. nov. V spodnji zbornici je izjavil Chamberlain v odgovoru na interpelacijo, da velesile še niso določile kraja internacije razkralja Karla.

Budimpešta, 1. nov. Kakor javljajo listi, so poslanca Štefana Friedricha, ki je bil osumljen nedovoljenega nabiranja čet za puč kralja Karla in vsled tega aretiran, snoči izpustili na svobodo.

Budimpešta, 1. nov. Listi poročajo, da so legacijskega tajnika barona Borowiczynja, ki je spremljal kralja Karla v letalu iz Švice na Mažarsko, aretirali in ga zaprli v ječo budimpeštanskega deželnega sodišča.

## Italija ob sirani albanskih čet proti našim.

Belgrad, 31. okt. »Tribuna« javlja: Aktivno sodelovanje Italije pri albanskih napadih na naše ozemlje je vedno bolj očividno italijanske ladje prevažajo albanske čete, orožje in municijo in sploh se Italijani obnašajo napram Albancem kot zavezniki. Pred petnajstimi dnevi je ladja

»Brioni«, ki vozi iz Valone v Drač, izkrcala veliko četo oboroženih Albancev na naši meji v bližini Skadra. Pred nekaj dnevi je ista ladja transportirala albanske čete. Italijanska ladja, ki vozi na progi Krk—Patras, je že večkrat prevažala municijo iz Valone v Drač.

## Mažarske tolpe v Zapadni Mažarski zopet delajo.

Dunaj, 1. nov. Uradno se objavlja: Gibanje tolpe ob nizje avstrijski in štajerski meji je postalo zadnje dni precej bolj živahno. Snoči so napadle tolpe naše predstraže severozahodno od Friedburga na Štajerskem, nakar so odposlali predstraži ob štirih zjutraj na pomoč lovorni avtomobil z oddelkom alpskih lovcev. Na cesti

pri Pinggau je zavozil avtomobil v brzovarni drog in se prekucnil ter pokopal vojake pod seboj. Bilo je devet mrtvih in 17 ranjenih. Žrtve so prepeljali v Hartberg. Snoči smo ustrelili dva oborožena Mažara, ki sta napadla naše oddelke na štajerski meji, enega pa ujeli.

## Češkoslovaška solidarnost.

Belgrad, 2. nov. (Izvirno.) Češkoslovaški poslanik Kalina je včeraj obiskal Pašića in ga zagotovil, da Češkoslovaška soglašja z Jugoslavijo in da odobrava vse korake, podvzete glede razkralja Karla in Mažarske.

## NEMČIJA IN AMERIKA.

Bremen, 1. nov. Severnonemški Lloyd upostavi pričetkom prihodnjega leta svoje direktne zveze z Zedinjenimi državami.

## DELAVSKO GIBANJE V ITALIJI.

Rim, 1. nov. Med delodajalci in delavci kovinske in kemične industrije v Milanu se je dosegel sporazum. Odpovedane delavske pogodbe se podaljšajo do novega leta. Pogajanja glede znižanja mezd se nadaljujejo.

## KRALJ ZOPET V BELGRADU.

Belgrad, 1. nov. Snoči ob 22.50 se je vrnil iz Pariza v prestolnico kralj Aleksander v spremstvu tajnika kraljeve pisarne Dragomira Jankovića. Z istim vlakom se je pripeljal v Belgrad tudi ministrski predsednik Pašić. Na belgrajski postaji so sprejeli kralja namestnik ministrskega predsednika Trifković, notranji minister Pribičević, prometni minister Uzunović, vojni minister Zečević in prvi adjutant kralja general Hadžić, dalje pomočnik zunanjega ministra Tihomir Popović in ravnatelj političnega oddelka Miroslav Janković, načelnik kabineta ministrskega predsednika Velimir Popović in poveljnik mesta polkovnik Uzun-Cirković.

Širite „NOVI ČAS“

## Tretji mednarodni kongres dela.

Zeneva, 26. okt. 1921

Včeraj je pričel tretji internacionalni kongres dela, ki bo trajal kakih pet tednov. Do danes je prislopo okrog 400 delegatov, ki zastopajo 40 držav. Jugoslavijo zastopajo menda dr. Stojković, načelnik ministrstva za socialno politiko, R. Kuželj od poljedelskega ministrstva in Vilim Bukšeg kot »zastopnika delavstva«. (Tega »zastopnika delavstva« je imenovala vlada sama, ne da bi delavske organizacije imele pri določanju kako besedo. Socialdemokrat Bukšeg je zato zastopnik vlade in ne »zastopnik delavstva«.) Mnoge države dosedaj se niso imenovala svojih oficijelnih zastopnikov, tako n. pr. Francija. V splošnem računajo, da se bo zbralo okrog 600 delegatov. Veliki ameriški in evropski listi so poslali svoje poročevalce, ki se jih je zbralo lepo število. Kongres zboruje v ženevskem letnem gledališču.

O prvi seji bi ne bilo veliko poročati. Po pozdravnem nagovoru predsednika upravnega sveta Fontaine je govoril švicarski zvezni predsednik Schulthess o važnosti problemov, ki jih naj reši kongres. Povdarjal je, da sedanje svetovne krize ni krivo zmanjšanje delavnega časa, temveč največ vojna. Trpimo na velikem padanju svetovne produkcije, ki se mora na vsak način povečati. Zato stojijo vprašanja zaščite delavcev šele na drugem mestu. Posamezne vlade hočejo pred vsem dvigniti produkcijo v lastni državi, zato se uveljavljajo skoro neznosljivi carinski predpisi, ki močno ovirajo stike med državami. Ogibati se moramo vsega, kar ovira zvišanje produkcije in zato moramo najprej zahtevati, da se ustvari trajno prijazno in miroljubno razmerje med delodajalcem in delavcem. — To je bila prva formalna seja. Jutri začne potem razpravljanje o posameznih točkah.

Razpravljalo in sklepalo se bo predvsem o zaščiti poljedelskih delavcev, glede delavnega časa, omejitev ženskega in otroškega dela, zboljšanju stanovanjskih razmer, pravic zborovanja in združevanja, upeljavi strokovnega poljedelskega pouka, tedenskem počitku v industrijskih in trgovskih podjetjih in končno o reformi mednarodnega urada za delo.

Pred tem kongresom sta se vršili že dve seji in sicer v Washingtonu od 29. oktobra do 29. novembra leta 1919 in v Genovi od 15. junija do 10. julija 1920. Na washingtonskem kongresu so bili sprejeti zelo odločilni sklepi: ponočno delo žena in otrok, določitev starostne meje mladinskih delavcev, pomoč brezposelnim, zaščita in oskrba nosečih žena in končno je bil sprejet 8 urni delavnik. Zadnji predlog je bil sprejet z 83 glasovi proti dvema; za predlog so glasovali tudi mnogi delodajalci.

Kongres v Genovi se je pečal izključno s pomorskimi vprašanji.

Pričakovati je, da bo na tretjem kongresu zelo močna opozicija, posebno glede reform poljedelskega vprašanja.

Pripomniti moramo še, da je mednarodni urad za delo edina institucija Zveze narodov, ki je pokazala, da je saj za silo zmožna delovati in da ima za to zadostno življenjske sile. Urad je od Zveze narodov odvisen samo v finančnem oziru. Zato je interesantno, da mu pripadeta tudi Avstrija in Nemčija.

## Politični dogodki.

— Nova lista. V Ljubljani je te dni izšla prva številka tednika »Delavske Novice«, ki ga izdaja g. Emil Stefanović, bivši SHS vojaški poverjenik na Dunaju. Kolikor se da spoznati iz smernic in ostale vsebine prve številke, simpatizira z akcijo Stojana Protića. Ali bo g. Stefanović lovil komuniste in druge delavce na svoj račun ali na račun Protića ali kakega drugega radikala, o tem seveda v njegovih »Novicah« nič ne beremo. In ravno to bi bilo interesantno. List bo izhajal vsak petek. — V Zagrebu je pričel izhajati »Zagrebački dnevnik«. List je izvenstrankarski. Urednik lista je g. Ivan Franič Požežanin. Koliko časa bo ta list »nestrankarski«, je drugo vprašanje. Za takimi listi se navadno skrivajo politič-

ne veličine, ki so ali že zapadle pozabljenju ali pa mislilo še le priti na vrh.

**Najnovejša demokratsko-komunistična zveza.** Znano je, da so se demokrati že svoj čas (ob občinskih volitvah na Hrvatskem in ob volitvah v skupščino) mnogokje vezali s komunisti. Kasneje je demokratskim mogotcem prišlo na misel, da ubijejo komuniste in si zato pridobijo socialiste. Brez sramu in pomiselnosti so zadržali vse komunistične organizacije in liste. V tem so se za Zagreb razpisale občinske volitve. Demokrati vedo, da v Zagrebu razen raznih državnih in stranknih funkcionarjev nimajo nobenega pristaša. Bali so se sramote ob volitvah in so premišljevali, na kakšen način bi prislepali zase vsaj toliko glasov, da bi se v občinskem zastopu ohranilo vsaj njihovo ime. Pa so jo »pogrunjali«. Spomnili so se na komunistično delavstvo, ki je sedaj ostalo brez lastne stranke. To delavstvo bi bilo dobro na kak način vloviti za demokratsko stvar. Naredili so tako: Domenili so se z nekaterimi bivšimi komunističnimi voditelji, kakor s Slavkom Kauričem in drugimi, da naj hitro organizirajo za zagrebske volitve poseben »delavski blok«, ki naj bi sprejel vase kolikor mogoče vse delavstvo, ki ni že kje stalno organizirano. Blok mora na zunaj nastopati kot nevtralna, čisto delavska skupina, v resnici pa mora porivati demokratsko cizo. Blok dobi tudi lastno glasilo, ki mora — pod nevtralnimi imenom seveda — delati veter za demokratska jadra. Kaurič in tovariši so kupčijo sprejeli. V zagrebski javnosti se je napovedal za bodoče volitve »radniški blok«, a kmalu je izšlo tudi njegovo glasilo »Štampa«. Ta list doslej ni zapisal niti ene besede proti nasilnim vladnim odredbam proti delavstvu in sploh ne proti vladi, pač pa ne more prehaliti socialopolitičnih vladnih odredb, dasi vsak ve, da so te odredbe docela nezadostne in slabe. Krepko pa list napada socialne demokrate, h katerim se je delavstvo zadnji čas začelo deloma vračati. To postopanje je bilo prenerodno in je svetu prezgodaj odkrilo nenaravno zvezo, iz katere se je porodil »radniški blok« s svojo »Štampo«. Celo reč je v »avnosti razkrinkala »Slobodna Tribuna«. Ta zgled nam nanovo kaže, kako neizbirčna je propadla policajdemokracija v sredstvih, da se obdrži na vrhu. Kaže pa tudi, kako previdno mora biti delavstvo nasproti tistim ljudem, ki se mu vsiljujejo za voditelje pod revolucionarnimi gesli v raznih listih.

#### DANAŠNJA PREDBORZA.

Curib, 2. novembra. (Izv.) Berlin 280, Newyork 541, London 21.18, Pariz 39.65, Italija 21.70, Praga 5.10, Budimpešta 0.67, Zagreb 1.80, Bukarešt 3.47, Dunaj 0.25, Varšava 0.15.

Dunaj, 2. novembra. (Izv.) Praga 43.25, Zagreb 14.50, Varšava 130 do 140, Italija 18.500, Budimpešta 575, Bukarešt 2800, London 18.300, Newyork 4576, Pariz 33.500, Švica 83.000, Berlin 2750.

Zagreb, 2. nov. (Izv.) Dunaj 7.15 do 7.25, dolarji 312, Praga 301, Italija 12.75, Berlin 174, London 12.60, Pariz 23.

d V nedeljo se je vršil v Akademskem domu v Ljubljani VIII. redni občni zbor prosvetne organizacije katoliškega dijaštva Slovenije, Slovenske dijaške zveze. Trajal je nad štiri ure. Prostrana dvorana je bila nabito polna. Zanimiva obširna poročila o delu našega dijaštva med ljudstvom so jasno pokazala visoki pomen te naše odlične organizacije. Za predsednika je bil vnovič izvoljen dosedanjí predsednik g. J. Peršuh.

#### Skopuh.

Spisal Henrik Conscience — prevel M. J. (Dalje.)

Nato e Bart še vsiljiveje in odločneje nadaljeval:

»Ah, Cecilija, ostani pri nas! Živela boš pri naši materi in boš vedno pod njeno oskrbo. Jaz pa te bom okriljeval z ljubeznijo in častjo in te spoštoval kot svojega angela. Od jutra do poznega večera bom pri delu in ničesar ne bo naši sreči manjkalo. Ti se boš odpočila od svojega trpljenja in boš spet zvezetela in se okrepila; naš dom bo po tebi blagoslovljen. O, pridi, pridi, bodi sestra moje sestre in otrok moje matere!«

S sklenjenimi rokami jo je prosil odgovora. Deklica mu je omahujoče zrla v oči.

»Ah, Cecilija,« je vzkliknil Bart, »govori, govori! Pomisli, da je nad ljudmi nekdo tam gori v nebesih, ki ve, kdo dela dobro in kdo zlo.«

Svojevrsen nasmeh je zablestel na Cecilijinem obrazu; začela je dihati hitreje in hitreje, srce ji je bilo močnejše, kot človeku, ki se pripravljala k odločitvi.

»No? No?« je vprašal Bart in trepetal od radostnega razburjenja.

»No,« je Cecilija odločno odvrnila, »naj bo! Tvoja mati naj bo od zdaj naprej tudi moja. Ostala bom pri njej, kot da sem njen otrok.«

#### Dnevni dogodki.

— **Promet šolskega vlaka Ljubljana—Kranj.** Inspektorat državni železnice objavlja: Od 2. novembra t. l. dalje vozi na progi Ljubljana drž. kol.—Kranj šolski vlak z odhodom iz Ljubljane drž. kol. ob 13.48 in prihodom v Kranj ob 14.31 dnevno redno razen ob nedeljah in praznikih. S tem vlakom se smejo prevažati brez izjeme tudi drugi potniki.

— **Verska sekta adventistov.** Dopisni urad nam poroča: Pristaši verske sekte adventistov so zahtevali od naše vlade, da se njihova sekta prizna kot veljavna veroizpoved. Vlada jim je odbila to zahtevo, ker adventistične sekte nikjer ne priznava kot veroizpoved.

— **Udruženje invalidov.** Komisija, ki jo je sestavil minister za socialno politiko v svrhu, da pregleda in uredi vse delo za udruženje invalidov v Belgradu, še vedno funkcionira. Radi obilnosti materiala bo komisija še nekaj časa poslovala, nakar bo podala ministrstvu poročilo.

— **Otvoritev telefonske centrale in javne govorilnice v Trebnjem.** Pri poštnem in brzojavnem uradu Trebnje se je otvorila 17. oktobra t. l. telefonska centrala z javno govorilnico za krajevni in medkrajevni promet.

— **Poštne vesti.** S 1. novembrom t. l. se razširi pri poštnem uradu Krška vas dostavljanje poštinih pošilk po selskem pismošću na popisni okraj Velike Malence. Dostajalo se bo v Velikih Malencah vsak ponedeljek in petek. — Radi premešitve poštne nabiralnice Čušperk v Veliko Račno se izpremeni ime poštne nabiralnice Čušperk, pošta Grosuplje, v »Velika Račna«, pošta Grosuplje.

— **Brez strehe.** Železniški delavec Michael Dolek v Zagrebu je bil brez stanovanja. Prenosišče si je poiskal na kolodvoru na kupu toplega rabljenega premoga. Ponoči se je vsled izpuhtevajočih premogovih plinov zadušil in so ga našli zjutraj mrtvega.

— **Delna odprava najemniškega varstva v Avstriji.** Avstrijska vlada namerava najemniško varstvo v toliko omejiti, da se bo smela najemina zvišati za približno sto odstotkov predvojnne vsote. Razen tega se odpravi neodpovedljivost stanovanja za inozemce.

— **Pet kaznjencev pobegnilo.** Dne 25. oktobra t. l. je pobegnilo od dela pri kaznilnici v Mariboru naslednjih pet kaznjencev: Stergar Jožef iz župnije Leskovec pri Krškem, delavec, obsojen od porotnega sodišča v Novem mestu radi hudodelstva tatvine na 3½ leta težke ječe, dvakrat radi tatvine predkaznovan; Kolar Ignac iz Zgor. Siške, delavec, obsojen od deželnega sodišča radi hudodelstva tatvine na 2½ l. težke ječe, 15krat predkaznovan; Hojnik Franc z Rdečega brega, župnije Sv. Lovrenc na Pohorju, delavec, obsojen od okr. sodišča v Mariboru radi hudodelstva tatvine na 18 mesecev težke ječe, trikrat predkaznovan; Ojnik Henrik iz Ivanjševcev, okraj Ljutomer, sedlarski pomočnik, obsojen od okrožnega sodišča v Mariboru radi hudodelstva tatvine na 18 mesecev težke ječe, dvakrat predkaznovan; Basle Valentin iz Braslovč, čevljar, obsojen od porotnega sodišča v Celju radi hudodelstva tatvine na 18 mesecev ječe, neoporečen.

— **Tatvina kolesa.** Dne 29. m. m. je bilo v Zapužah pred hišo št. 1 Albinu Štrukelj iz Dravelj št. 84 ukradeno kolo vredno 2000 kron.

— **Velik vlom v Domžalah.** V noči od 28. na 29. m. m. je bilo vlomljeno v trgovino trgovca Menarza v Domžalah in ukradeno sledeče: 5 bal temnomodrega sukna za moške obleke (ob robu z belo črto), 8 bal finega moškega sukna, 1 bala ženskega sukna, 1 bala ženskega zelenega ševjota, (ob robu bela lisa), 2 bali moškega »Jäger-loden«, 3 bale črnega klota, 3 bale rdečega klota, 1 bala višnjevega klota, 3 bale rižastega blaga »okoforte« za moške srajce, 12 malih kosov različne barve in z različnimi rižami za ženska krila. — Skupna škoda znaša čez 100.000 kron.

— **Okradena kapelica.** Neznani zločinci so okradli kapelico Matere božje v Jakovcih pri Planini in odnesli z Marijinega kipa razne dragocenosti.

— **Dvoje gonilnih jermenov v vrednosti 13.000 K** je bilo ukradenih Matiji Resniku v Mariji graдец, okraj Laško.

#### Ljubljanski dogodki.

Ij Vseh vernih duš dan pri Sv. Križu je Ljubljana počastila včeraj sprčo jasne jesenskega dne zelo dostojno: Nepregledne množice so se vse popoldne valile ob obeh straneh glavne ceste proti pokopališču, po sredini pa je drdrala kočija za kočijo, za vozom voz, avto za avtom. Tudi stranski dohodi preko ljubljanskega polja so mrgoleli črne množice. Gnječa na pokopališču je bila velika, grobovi okrašeni, le burja je branila goreti svečam, a ljudstvo jih je obdalo s papirjem, in tako je drhtelo na tisoče zubljev proti nebu. — »Zveza pevskih društev« je zapela pred velikim križem nekaj žalostink. Tisoče broječa množica je odkritih glav poslušala turobne speve, in resnost je odsevala vsakomur z lica. Krekov grob je bil oblegan. Jedva si razločil glave gigantov, vsak si je hotel ogledati poslednji dom moža-velikana, ki ga danes tako silno pogreša jugoslovanski narod. Lundru in Adamiču, nedolžnima žrtvama izza 20. IX. 1908, so položili na grobišče lepe vence. Največji vtis je delala četveročlenska telesna straža ljubljanskih gasilcev ob grobu Levca, ki je lansko leto izdihnil pri požaru na južnem kolodvoru. Ko smo šli mimo njegovega groba, smo se zavedali, da je pokojni družinski oče žrtvoval življenje družbi. Na grob Levca in njegovega ponesrečenega tovariša so gasilci postavili lepo črno piramido. — Protij večeru je nastopil mraz, in množica se je vračala domov. Kakor sodijo, je bilo včeraj na grobeh pri Sv. Križu 25.000—30.000 ljudi.

Ij Seje odsekov občinskega sveta. Ta teden se bodo vršile seje odsekov občinskega sveta, ki so vsi konstituirani. Župan dr. Perič sklicuje kot predsednik sejo aprovizacijskega odseka za danes ob 6. uri zvečer, sejo magistratnega gremija pa za petek ob 5. uri popoldne.

Ij Ljubljanska požarna bramba. Celotno požarno varstvo ljubljanskega mesta slovi na ramah prostovoljnega gasilnega in reševalnega društva, ki mora s svojimi 70 rednimi člani izvrševati ne le nevarna in težka gasilna in reševalna dela, marveč mora tudi samo skrbeti za sredstva, orodje in obleko. Obleka pa je ponošena, orodje po veliki večini nerabno ali vsaj zastarelo, parna brizgalna je demontirana, ker je že zaslužila svoj pokoj. Zato se je le čuditi, da zbor ljubljanskih prostovoljnih gasilcev nosi na sebi vso to težo odgovornosti, dela in nevarnosti skoro brez izdatne podpore mesta. V ponedeljek zvečer se je vršila seja tega društva, h kateri so bili povabljeni zastopniki občinskega sveta z gg. županom

se nam kdaj posreči — kdo ve, če ne bomo zmogli še enega posla? Mogoče postane naša hiša še lepša in božji blagoslov bo počival nad nami in prav lahko boš pozabila na svoj dom.«

»Bart, kako lepo znaš govoriti!« je šepnila deklica v radostnem presenečenju. »Ah, to bodo nebesa na zemlji.«

»Tako tudi bo,« je nadaljeval mladenič z isto veselostjo, »svoj vrt bom olepšal z ljubkimi cveticami in po hiši bom razobesil ptičnike. Vse naj se veseli, raduje in prepeva. In izmislil se bom še novih pesmi in pravljic, ki nas bodo zabavale; večno bom plesal in prepeval... na kolenih bom zahvaljeval Boga, da te je privedel k nam. O, sveta nebesa, kako življenje! Ljuba Cecilija, kako pestro in divno življenje! — Glej, tam stojita moja mati in Vana pri vodnjaku.«

Po teh besedah je zapustil deklico in stekel proti domu kot puščica, ki jo izstreliš iz loka. Toda navzlic vznemirjenju in nestrpnosti je našel še dovolj moči, da je kričal preko polj: »Mati, Vana!« Na njegov klic se je mati okrenila in strme gledala njegovo divjanje. Njegove nenavadne kretnje, njegovo nerazumljivo klicanje — oboje je pripravilo Vano, da se je ozrla na svojo mater v nadi, da ji bo ta povedala to čudno uganko.

(Dalje.)

dr. Peričem in podžupanom Jugom na čelu. Klub SLS je zastopal obč. svetnik Kremžar. Na tej seji se je obravnavalo vprašanje reorganizacije ljubljanskega gasilstva ter način, kako za prvo silo podpreti društvo in mu omogočiti nadaljnje požrtvovalno delo. Upati je, da bo društvo v celotnem obč. svetu in v vsem prebivalstvu dobilo vnetega podpornika, kar društvo v polni meri zasluži.

Ij Žepna tatvina. Dne 26. m. m. je bila Mariji Vadnov na Vodnikovem trgu iz žepa ukradena črna usnjata denarnica s približno 240 K denarja in par listinami.

Ij Najdena je bila včeraj na Vseh svetnikov dan ročna torbica z manjšo svoto denarja. Dobi se v Jugoslovanski tiskarni v kolportajnem oddelku, spodaj.

Ij Vlom in tatvina. Te dni je bilo vlomljeno v spalno sobo Josipa Dermote v Zvonarski ulici. Zlikovec mu je odnesel obleke in dragocenosti v vrednosti 6700 K. Tatvine je sumljiv neki Bosanec.

Ij Nehvaležna »gospodinja«. Š. K. na Sv. Petra nasipu št. 45 je živel v skupnem gospodinjstvu z neko Strupitovo. Leto ga je pred kratkim zapustila in odnesla s seboj perila, obleke in živeža v vrednosti nad 10.000 K. Sedaj išče Strupitovo policija.

#### Kultura.

k Junakinja iz Štajra. Nemški spisalec pl. Handel-Mazzetti. Prevel dr. Jos. Jerš. Bralcem Domoljuba je kracna povest Junakinja iz Štajra, ki je v »omoljubcu« izhajala skoro leti dni, gotovo še v spominu. Povest je po svoji vsebini ena najzanimivejših v katoliški svetovni literaturi; polna je dejanj in prirščnih pa tudi pretresljivih prizorov. Vsakdo si želi povest še enkrat prečitati; danes je pred nami ta krasen roman v nedeljni celoti. Cena vezani knjiški 120 kron; vredna je tega denarja. Knjiga bo šla iz rok v roke.

#### Osnutek službenega reda za železničarje.

(Dalje.)

##### III. DEL.

Dnine nenameneženega stalnega in nestalnega pomožnega osebja in vajencev.

Sestoji iz VIII. člena, od §§ 55. in 66.

Člen VIII. Duina, pavšal, dijete, prenočnica in druge doklade.

§ 55. Stalno in nestalno pomožno osebje se deli sledeče: a) V stalno pomožno osebje, to je osebje po normiranih mestih (glej § 9. člen II.), b) v nestalno pomožno osebje, to je osebje na nenormiranih mestih, po potrebi v službo sprejeto (glej § 10. člen II.), c) vajenci vseh rokodelcev.

§ 56. Dnevniice stalnega in nestalnega pomožnega osebja in vajencev se dele v štiri plačilne razrede in sicer: a) Nekvalificirano osebje (brez rokodelskih spričeval) vseh panog, b) kvalificirano osebje (z rokodelskim spričevalom) vseh panog, c) osebje s srednjo- in visokošolsko izobrazbo (glej prilogo VI), d) vajenci (glej prilogo VII).

§ 57. Dnevniice pritičajo na sledeče dneve v mesecu: a) Stalno in nestalno pomožno osebje, katero ni vdeljeno v turnus, se vračuna s 26 delovnimi dnevi v mesecu, b) stalno in nestalno pomožno osebje, katero je vdeljeno v turnus, se vračuna s 30 oziroma 31 delovnimi dnevi v mesecu, c) vajencem se vračuna 26 dni v mesecu, ter je nedopustno uporabljanje vajencev za čezurna in močna dela kakor tudi vdeljenje v turnuse. Dnevniina omenjenega osebja se izplačuje redno na vsakega prvega v mesecu in sicer za nazaj.

§ 58. Vse stalno in nestalno pomožno osebje ene ali druge stroke, katero opravlja začasno službo v eni ali drugi uporabni skupini, katere so pavšalirane, pripada pavšal (glej § 27. člen IV, priloga III). Omenjeni se izplačuje redno na vsakega 15. v mesecu n. pr. za mesec januar se plača v mesecu februarju.

§ 59. Stalnemu in nestalnemu pomožnemu osebju, katero opravlja službo izven domače postaje, pripadajo dijete in prenočnica (glej § 28. člen IV, priloga IV, tabeli 1 in 2). Omenjena se izplačuje redno na vsakega 15. v mesecu po § 58.

§ 60. Vse stalno in nestalno pomožno osebje dobiva vsled velike dražnje draginske doklade (glej § 29. člen IV, priloga V). Omenjena se izplačuje redno na vsakega prvega v mesecu in sicer za naprej.

§ 61. Vse stalno in nestalno pomožno osebje, katero vrši težke službe, nevarna, zdravju škodljiva, gubna (gnusna), obleko obrabljava dela, se odškoduje po § 26. člen IV.

§ 62. Vse stalno in nestalno pomožno osebje, katero se je odločilo pri sprejemu v železniško službo (glej § 1. člen I) dospeti na višja mesta v različne uporabne skupine, oziroma uporabne skupine, mora v to svrhu položiti predpisani izpit in sicer v zadnjem polletju provizoričnega službovanja (glej § 14. člen II). Vsakemu uslužbenemu je zagotovljeno šestmesečno praktično vezbanje, tem času mu je tudi na razpolago strokovni tečaj, katerega se mora brezpogojno udeleževati.

§ 63. V slučaju, da uslužbenec ni napravil v tem času izpita, se mu da ugodnost, da lahko pozneje napravi istega. Ali praktično vezbanje in šolski tečaj mu niso na razpolago. Ako v vseh dovoljenih ponavljalnih dobah ni napravil izpita, napreduje v isti uporabni skupini dalje (glej § 32. člen V, priloga II).

§ 64. Člena doba vajencev ne sme prekoračiti tri leta. Železniška uprava je primorana dopustiti vajence k obiskovanju strokovne šole, katere je po obrtnem zakonu določena. Omenjene šole je vajence tudi dolžan redno obiskovati. V slučaju zanemarjanja iste pade dotični pod kazen, kateri odločuje železniški odbor.

§ 65. Vajenci imajo pravo do prejemkov draginskih doklad (glej § 60. člen VIII, § 29. člen IV in priloga V). Stalno in nestalno pomožno osebje mora biti po dopolnjenem dveletnem provizoričnem službovanju nameščeno (glej §§ 16.—21. člen III) ter so jih vdeli v isto uporabno stroko, oziroma skupino, za katero so se izjavili pri sprejemu v železniško službo (glej § 1. člen I).

Urednik in odgovorni urednik Franc Kremžar. Izdaja konzorcij »Novega časa«. Tiska Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani.